

D@NEV 2018

Digitalna edukacija: digitalne kompetencije
za audio-vizuelno nasleđe i kulturu sećanja

Student: Iva Leković

Mentor: Prof. Dr Nevena Daković

Fakultet Dramskih umetnosti

Beograd, Maj 2019

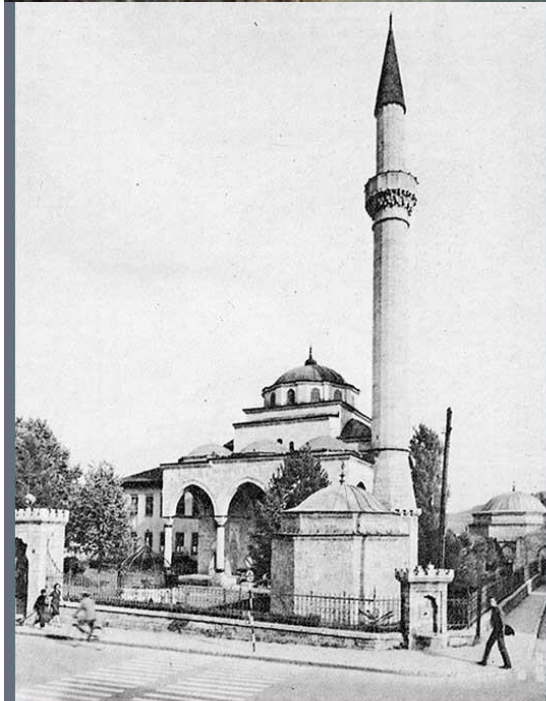
Projekat se bavi kulturom sećanja na spomenike stradale na tlu SFRJ tokom ratova 1991-1999/2004. Tematski okvir targetira područja zahvaćena ratom na teritoriji Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Kosova, kao i područja koja su pogođena NATO bombardovanjem 1999.

Naziv projekta u kontekstu naše priče aludira na kamen kao strukturalni arhitektonski element, konstituent materijalnog nasleđa, „ispran“/ izbrisan događajima iz nedavne prošlosti.

Sistemtska, sveobuhvatna artikulacija vrednosti nasleđa koje je doslovno stradalo tokom sukoba za tzv. „jugoslovensko nasleđe“ ima nekoliko specifičnih ciljeva:

- Osvešćivanje kultur(al)nog pamćenja na spomenike koji su trajno i neprovratno uništeni
- Artikulisano sećanje na stradanje spomenika koji su obnovljeni (koji svedoče o tome zašto su upravo ti spomenici bili mete napada; odnosno koje identitetske karakteristike su u njih upisane)
- Pružanje platforme za dalja istraživanja naučnika, i orijentir za rekonstrukcije, restauracije, interpolacije i promenu namene

Osnovna ideja projekta oslanja se na misao Žaka Le Gofa prema kojoj istorijski (kulturni) spomenici ne predstavljaju dokumente, već „bića“ koja u sebi pohranjuju epohe, misli i stvarne ljude. Vreme i postojanje vezani su za prostor, koji se u kontekstu projekta tretira kao celovit i jedinstven, nezavisno od geopolitičkih zbivanja. Stradanja koja su se dešavala na tom prostoru, pripadaju mu, kao i ljudima koji su na njemu živeli i žive. Upravo da bi se razumeo kontekst ratnih dešavanja, treba razumeti i nasleđe tog prostora u totalu, ne partikularno.

D@NEV 2018

Digitalna edukacija: digitalne kompetencije
za audio-vizuelno nasleđe i kulturu sećanja

Opis istraživačkog postupka

- Istraživanje se sastoji iz kabinetskog istraživanja i terenskog istraživanja. Kabinetsko istraživanje treba da nam pruži sagledavanje baze podataka i da smernice za dalje istraživanje na terenu.

Terensko istraživanje se odvija kroz intervju sa stručnjacima i potencijalnim partnerima na projektu i rad na lokalitetima i u arhivama.

- Prva faza istraživanja podrazumeva sakupljanje činjenica i pravljenje baze podataka: popis uništenih ili oštećenih spomenika.
- Prikupljanje i obrada građe za repozitorijum u koordinaciji sa saradnicima (istorijske činjenice, naučni radovi o spomenicima, dokumenti, fotografije i video-zapisi, popkulturalne i ostale reference u vezi sa spomenicima...)
- Pronalaženje partnera na projektu: Univerziteti, Biblioteke, Institucije koje se bave kulturnim nasleđem...
- Potencijalni partneri: Agencija Sense (<http://heritage.sense-agency.com/>); Forum ZFD <https://www.forumzfd.de/en/western-balkans>; Balkan Museum Network, Memory Lab...
- individualni saradnici: profesori istorije, arhitekture, istraživači...itd (Andras Riedlmayer, Višnja Kisić, Vjeran Pavlaković, Amra Hadžimuhamedović, Tamara Banjeglav itd.)
- Prikupljanje i obrada ličnih sećanja – prostor otvoren za interakciju
- Tim istraživača individualno i timski radi na prikupljanju podataka i koordinator projekta radi na interakciji sa kavnošću;

Softverski zasnovano kulturalno sećanje:

- Koncept repozitorijuma predstavlja digitalno-arheološki lokalitet („**medijska arheologija**“ **Wolfganga Ernsta**) u čijim slojevima raspoznajemo stradanje (smrt), istoriju sa arhivskim materijalom (život) i sećanje. Svaki sloj predstavlja tag koji se sastoi od dodatnih metapodataka – tekstualnih i vizualnih.
- **Smrt** podrazumeva stradanje u navedenom vremenskom okviru koji targetiramo ovim projektom. (Ovaj segment je dosta detaljno obrađen u okviru projekta *Targeting history and memory* (<http://heritage.sense-agency.com/>), međutim iako se projekat fokusira na zločine protiv kulturne baštine, ne zalazi detaljno u njihov značaj).
- **Život** treba da prikaže istorijat uništenog objekta, kontekst nastanka, kao i jednu vrstu biografije, u slučaju arhitektonskih objekata pridružena je i arhitektonska elaboracija; dok među arhivskim materijalom možemo pretraživati fotografije, zapise iz putopisa i hronika i sl., kao i naučne radove koji se bave navedenim.
- **Sećanje** sačinjavaju sledeće baze metapodataka: književnost, film, popularna kultura i lična sećanja.
- Najveći deo materijala u digitalnom repozitorijumu predstavlja pre svega rezultat istraživačkog rada stručnjaka – međutim – Lična sećanja, predstavljaju prostor interakcije za sve građane. U pitanju je svojevrsna vrsta živog muzeja, kom mogu doprineti svi građani sa svojim ličnim predmetima, fotografijama, iskustvima i uspomenama
- **Agora** takođe predstavlja prostor otvorene debate. Agora je predviđena za zainteresovane građane koji će zainteresovani moći da doprinesu sa svojim mišljenjem i stavovima pisanoj formi i argumentovano, u skladu sa etikom javnog govora. Za doprinos važnim pitanjima i temama koje se tiču konkretnih objekata materijalne baštine.

D@NEV 2018

Digitalna edukacija: digitalne kompetencije
za audio-vizuelno nasleđe i kulturu sećanja

Nacrt grafičkog rešenja sajta:

*“Istorija se gradi od dokumenata i ideja, od izvora i mašte koji ne vaskrsavaju fantome ili fantazme, nego **stvarna bića** pohranjena u dokumentima **kao što su stvarne misli okamenjene u katedralama.**”*(Žak Le Gof, Za jedan druai srednii vek)

Home	Death	Life	Memory	Agora	Key words
------	-------	------	--------	-------	-----------

D@NEV 2018

Digitalna edukacija: digitalne kompetencije za audio-vizuelno nasleđe i kulturu sećanja

Opis metapodataka:

- Početna strana prikazuje logo, mapu, glavne alatke i opis projekta.
- Mapa je zamišljena kao interaktivna, sa ubiciranim lokacijama mesta stradanja i ikoničkim obeležjima koji ukazuju na način stradanja (bombardovanje, spaljivanje, snajperski napad...); kretanje kroz mapu spomenika nudi opcije sagledavanja navedenih alatki koje se nalaze u donjem redu.
- Alatke ukazuju na osnovne informacije: početna alatka ukazuje na podatke o istorijatu projekta, načinu korišćenja i doprinosa i učesnicima projekta.
- Glavne alatke vode nas kroz osnovnu ideju projekta i njihovim korišćenjem dobijamo indexni uvid u adresar spomenika poređan po hronološkom redu (stavka smrt – prikazuje hronologiju prema datumu stradanja; stavka život prema hronologiji nastanka spomenika, dok stavka sećanja sugerise hronologiju i dužinu pamćenja); kretanjem pojedinačne indexne stavke u okviru alatki posetiocu se nudi mogućnost da pogleda i ostale alatke, kao i da sam d
mišljenjem.
- Koordinator projekta vodi računa da sakupljeni doprinosi p

Kreiranje softverskog sistema

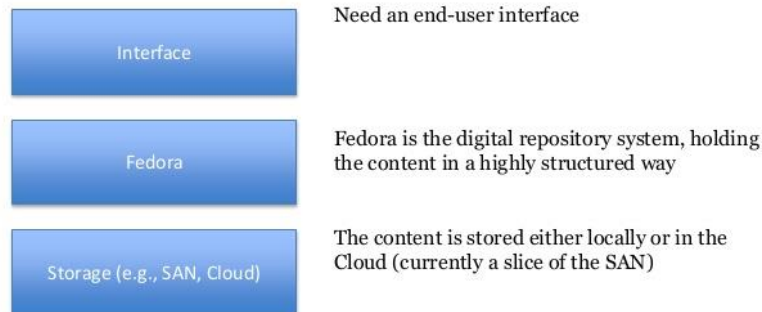
Fedora™

Fedora – vrlo strukturisan softverski sistem, operativan u svim softverskim sistemima
Pogodan za kompleksne digitalne arhive, repozitorijume kulturnog nasleđa, biblioteke, za univerzitetske i istraživačke projekte itd.

Semantička i napredna pretraga: podaci i metapodaci mogu se modulirati služeći se bilo kojom ontoloijom ili rečnikom:

Sadržaj u Fedori se može lako indeksirati i pretraživati pomoću najfunkcionalnijih aplikacija

Fedora and end-user interfaces

Taming our digital content | 23 March 2015 | 7

D@NEV 2018

Digitalna edukacija: digitalne kompetencije
za audio-vizuelno nasleđe i kulturu sećanja

Fedora Search Interface searching (Fedora System Metadata)

Upon ingest, metadata from the Dublin Core metadata datastream and the Fedora System Metadata is indexed in a relational database and can be searched using the Fedora Search Interface.

Fedora System Metadata is administrative metadata, with elements pid, label, fType, cModel, state, ownerId, cDate, mDate, dcmDate, bDef, bMech. For eg., **pid~lsc:20*** retrieves all objects with PID matching the string lsc:20 (101 objects in this case):

Find Objects

Fields to display:

☒ pid	☐ bDef	☐ type
☐ label	☐ bMech	☐ format
☐ fType	☒ title	☐ identifier
☐ cModel	☐ creator	☐ source
☐ state	☐ subject	☐ language
☐ ownerId	☒ description	☐ relation
☐ cDate	☐ publisher	☐ coverage
☐ mDate	☐ contributor	☐ rights
☐ dcmDate	☐ date	

Search all fields for phrase:

Or search specific field(s):

Maximum Results:

pid	title	description
lsc:2000	The Poisoned Chalice	Complete programme: Examination of the impact of Europe on British politics, presented by M...

Shema
interlinkovanja

Stari most u Mostaru

Smrt

Život

Sećanje

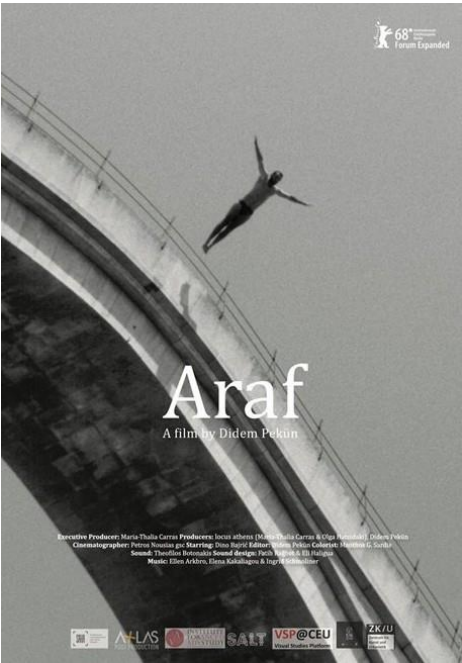
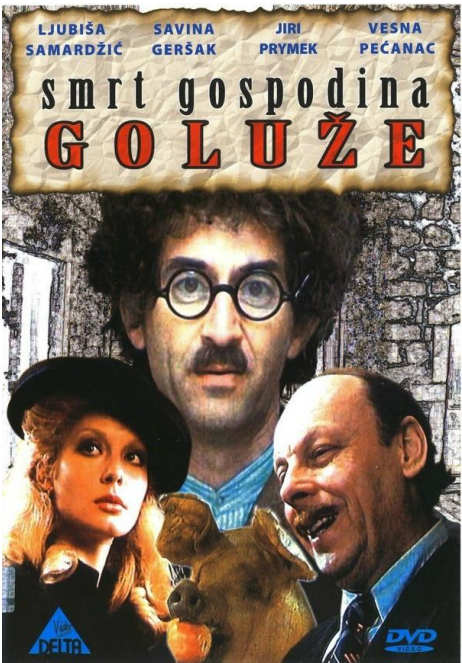
Navođenje događaja iz 9. novembra 1994. uz video i foto priloge:
<https://www.youtube.com/watch?v=y8f5S7ZqiBk>

Stari most je čuveni most preko reke Neretve u Mostaru. Sagrađen je između 1557. i 1566. godine, delo turskog graditelja Hajrudina...itd.

„Smrt gospodina Goluže“, Živko Nikolić (1982); „Araf“ (Negde između), Didem Pekün, 2018

Tifa, Fazla, Kemal, Mladen, Emir, „Stari“ (1997)

<https://www.youtube.com/watch?v=OPREMTBCel4>;
<https://www.youtube.com/watch?v=w8aT7joJohI>;
<https://www.youtube.com/watch?v=j7TfigsbliM>;

„A Muslim resident of Mostar, interviewed during that summer, was asked why he had stayed on, despite the shelling, the hunger and the other dangers of life under siege: **"I'm fighting for the bridge,"** he said, as if that explained it all. Less than two months later, on November 9, 1993, after hours of concentrated bombardment by a Croatian Army tank firing its cannon at close range, the bridge at Mostar finally collapsed into the river. By an eerie coincidence, the bridge was felled on the 55th anniversary of Kristallnacht, the night when Jewish synagogues From the Ashes: The Past and Future of Bosnia's Cultural Heritage and institutions were smashed and burned throughout Hitler's Great German Reich—that too was an integral part of what today is euphemistic

Funkcija i značaj

- Repozitorijum predstavlja **digitalni arhiv** koji obuhvata širok hronološki raspon spomeničke građe od srednjeg veka do kraja XX veka
- Sveobuhvatno razumevanje razmera sukoba
- Platforma za prevazilaženje konflikta
- Jedinstvena baza podataka kroz koja pruža veliku količinu materijala za sve istraživače koji žele da se bave temom, ali i za one istraživače koji žele da se bave pojedinačnim spomenicima ili područjima i ostalom specifičnom problematikom;
- Baza podataka i stručne građe korisne prilikom rešavanja kriznih situacija u vezi sa spomenicima
- Kreiranje kulture sećanja koja obuhvata i naučni pristup i ljudske priče
Brojni spomenici, oštećeni ili uništeni i dalje čekaju dalji razvoj svoje sudbine.
Konkretno mišljenje ili rešenja koja predlažu stručnjaci ili građani može imati značaj prilikom rešavanja pitanja kao što su – šta raditi sa spomenicima kao što je Generalštab? (od 2013. traje otvorena debata među arhitektama povodom najave pretvaranja zgrade Generalštaba u

D@NEV 2018

Digitalna edukacija: digitalne kompetencije
za audio-vizuelno nasleđe i kulturu sećanja